

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ЯК ОБ'ЄКТ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

***Малій О.Г., к.е.н, доцент, Сорокіна О.М., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Бухгалтерський баланс є найбільш інформаційною формою для аналізу й оцінки фінансового стану підприємства. Одним з основних завдань бухгалтерського балансу є відображення у ньому вартості активів підприємства та обсягів вкладеного в це майно власного та залученого капіталу.

Дослідження бухгалтерського балансу дає можливість: одержати значний обсяг інформації про підприємство; визначити ступінь забезпеченості підприємства власними оборотними коштами; встановити, за рахунок яких статей змінився розмір оборотних коштів; оцінити загальний фінансовий стан підприємства навіть без розрахунків аналітичних показників.

Бухгалтерський баланс є реальним засобом комунікації, адже завдяки йому керівники отримують уявлення про місце свого підприємства в системі аналогічних підприємств, правильності обраного стратегічного курсу, порівняльних характеристик ефективності використання ресурсів і прийняті рішення найрізноманітніших питань по управлінню підприємством.

На основі бухгалтерського балансу фінансові аналітики визначають напрямки аналізу підприємства. Значення бухгалтерського балансу є настільки важливим, що аналіз фінансового стану нерідко називають аналізом балансу. Основною метою фінансового аналізу є одержання незначної кількості ключових параметрів, що дають об'єктивну і точну картину фінансового стану підприємства, його прибутків і збитків, змін у структурі активів і пасивів, у розрахунках з дебіторами і кредиторами. Основними напрямками аналізу для реальної оцінки фінансового стану є наступні:

✓ аналіз фінансового стану на короткострокову перспективу, який полягає в розрахунку показників оцінки задовільності структури балансу (коефіцієнт ліквідності, забезпеченості власними засобами і можливості відновлення платоспроможності);

✓ аналіз фінансового стану на довгострокову перспективу досліджує структуру джерел надходження коштів, ступінь залежності організації від зовнішніх інвесторів і кредиторів;

✓ аналіз ділової активності організації, критеріями якої є: широта ринків збуту продукції; репутація організації; ступінь виконання виробничого плану.

Структуру методики аналізу балансу для оцінки фінансового стану підприємства можна розділити на чотири блоки:

✓ Загальна оцінка фінансового стану і його змін за звітний період на основі абсолютних показників балансу;

✓ Аналіз змін в обсязі і структурі майна та джерелах його придбання (вертикальний і горизонтальний аналіз);

✓ Оцінка фінансової стійкості за абсолютними і відносними показниками;

✓ Аналіз ліквідності і платоспроможності;

Ця методика є спільною як для внутрішнього, так і зовнішнього аналізу фінансового стану підприємства, хоча зміст окремих її блоків може дещо відрізнитися набором і послідовністю аналітичних процедур.

Перший етап аналізу балансу передбачає його економічне читання, яке зводиться до перегляду статей активу і пасиву у їх взаємозв'язку, що дає можливість користувачам звітності скласти загальне уявлення про фінансовий стан підприємства. У процесі читання абсолютних показників балансу зазначають позитивні і негативні зміни, що в ньому відбулися за звітний період. Передусім, звертають увагу на наявність так званих «нездорових» статей і негативних змін у балансі, яку свідчать про погіршення фінансового стану підприємства.

Для глибокого вивчення змін у балансі підприємства за звітний період проводять вертикальний і горизонтальний його аналіз. При цьому існує два підходи до подання інформації балансу: в аналітично узагальненому і неузагальненому вигляді. Обидва мають право на існування. Однак недоліком другого підходу є те, що за змінами великої кількості різноманітних статей важче побачити основні закономірності змін у балансі, які є визначальними для фінансового стану підприємства.

Задовільність структури балансу фінансового благополучного підприємства є наслідком дотримання ним у процесі господарської діяльності основних передумов фінансової стійкості, до яких належать: зростання обсягу доходу (виручки) від реалізації; забезпечення необхідного рівня прибутковості; ефективне використання капіталу; збереження і примноження власного оборотного капіталу.

Для виявлення причин змін у фінансовому стані підприємства, пов'язаних з дотриманням цих передумов, необхідно систематично відслідковувати співвідношення індексів динаміки ключових показників його діяльності.

Аналіз дотримання вимог двох останніх нормативних моделей стратегічного регулювання фінансової стійкості на етапі вертикального і горизонтального аналізу балансу дає можливість розкрити основні причини змін у фінансовому стані підприємства за звітний період.

Важливою складовою методики аналізу балансу є оцінка фінансової стійкості, під якою частіше всього розуміють ступінь незалежності підприємства від зовнішніх позикових джерел. Відповідно до цього, сформувалось два основні підходи до методики її аналізу.

Перший передбачає оцінку фінансової стійкості підприємства за абсолютними показниками балансу. Визначення стану фінансової стійкості відбувається на основі співвідношення між величиною запасів матеріальних оборотних активів і джерелами їх формування: власним оборотним капіталом, а також загальною сумою нормальних джерел фінансування активів.

Другий підхід полягає у використанні системи коефіцієнтів, розрахунок яких ґрунтується на визначенні певних співвідношень між окремими групами статей і розділами балансу (коефіцієнтів фінансової незалежності (автономії), фінансового напруження самофінансування оборотних активів, покриття балансу). Коефіцієнтний метод є традиційним для фінансового аналізу, а тому широко представлений у роботах багатьох авторів.

Використання в аналізі бухгалтерського балансу динамічних моделей стратегічного регулювання фінансової стійкості дає можливість глибше розкрити взаємозв'язок тенденцій розвитку економіки підприємства зі змінами в його фінансовому стані, сприяє підвищенню рівня формалізації аналітичних процедур, що є необхідною умовою комп'ютеризації процесів аналізу.

Література.

1. Азаренко Г.М. Фінанси підприємств: Навч. посіб. для сам ост. Вивчення дисципліни/ Г.М. Азаренко, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко-К.: Знання- прес., 2004.-291с.

2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2011. – 672 с.

3. Гриньова В.М. Фінанси підприємств: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп./ В.М. Гриньова. – К.: Знання-прес., 2004. – 424 с.

4. Гринів Б.В. Проблеми бухгалтерського балансу: його значення використання в аналізі / Б.В. Гринів // бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 1. – С. 11-15.

5. Малій О.Г. Фінансові ресурси підприємств: Джерела формування та ефективність використання. Вісник Харківський національний технічний університет сільського господарства: Економічні науки. Вип. 137. – Харків: ХНТУСГ. - 2013. - 308 с.

6. Мареннич Т.Г. Якісні характеристики фінансової звітності / Т.Г. Мареннич // Економіка АПК. – 2011. – №12. – С. 44 – 49.

7. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: Навч. посіб./ Р.А. Слав'юк – Київ: « Центр навчальної літератури», 2004. – 460 с.

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Матяш Г.Є., студентка*,

***Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Особливої актуальності та складності сьогодні набуває проблема управління витратами в процесі будь-якої господарської діяльності підприємств, яка пов'язана з використанням тих чи інших ресурсів: предметів праці, засобів виробництва, підприємницьких здібностей, інформації, що й призводить до виникнення витрат. Виробивши певний продукт або послугу, підприємство реалізує їх і, як правило, одержує прибуток. Чим більший розмір цього прибутку, тим, звичайно, краще. Саме на цьому етапі виникає потреба у зниженні рівня витрат з метою збільшення прибутку господарюючим суб'єктом. Тут на перший план виходить питання, пов'язане зі створенням ефективної системи управління витратами. Основним завданням управління витратами є пошук шляхів найефективнішого використання наявних обмежених ресурсів за допомогою планування, калькулювання, обліку і контролю витрат внутрішньовиробничої діяльності.

Одержання бажаного результату залежить від трьох складових: витрат на виробництво і реалізацію продукції, планової ціни одиниці

* Науковий керівник – Крутько М.А., к.е.н, викладач